

Kvalitetsstandard

Efterværn

Efterværn kaldes de tilbud om foranstaltninger, som kommunen efter servicelovens [§ 76](#) eller § 76a kan – eller i visse tilfælde skal – give til unge i alderen fra det 18. indtil det fyldte 23. år.

Indhold

1. Betingelser for efterværn.....	2
2. Typer af efterværn	3
3. Genetablering af efterværn	3
4. Situationer, hvor den unge har ret til en kontaktperson.....	3
5. Ophør af efterværn	4
6. Fleksibelt efterværn	4
7. Skift af opholdskommune ved det 18. år	4
8. Unges økonomiske forhold under efterværn	5
9. Klageregler	6
10. Opretholdelse af anbringelse, jf. § 76a	6
10.1 Målgruppen for opretholdelse af anbringelse	6
10.2 Betingelserne for opretholdelse af en anbringelse, jf. § 76 a	7
10.3 Betaling	7
10.4 Opholdskommune	7
10.5 Unge, anbragt før 1. juli 2002, hvor handle- og betalingskommune, ikke er den samme.....	8 8
10.6 Klageregler.....	8

1. Betingelser for efterværn

Efterværn skal være:

- Af væsentlig betydning
- Af hensyn til den unges behov for støtte
- Den unge skal være indforstået med efterværnet

Hjælpen skal bidrage til en god overgang til en selvstændig tilværelse, og kommunen skal have fokus på at understøtte bl.a. den unges uddannelse, beskæftigelse, økonomistyring og anskaffelse af selvstændig bolig.

Der kan ikke sættes en tidsmæssig begrænsning på varigheden af efterværn. Ud over hvad der står i loven, jf. Ankestyrelsens principafgørelse [43-11](#). Der kan ikke gives afslag på efterværn, alene fordi den unge formentlig også har behov for støtte efter det fyldte 23. år. Der er ikke et krav om, at den unge skal blive helt selvhjulpnen senest ved det fyldte 23. år, jf. Ankestyrelsens principafgørelse [233-10](#).

Ankestyrelsen har i en anden sag [95-13](#) givet afslag på efterværn, og der er således altid tale om en konkret vurdering, men Ankestyrelsen har anført følgende pejlemærker:

- Ønsker den unge at samarbejde om et efterværnsforløb?
- Har den unge udviklet sig positivt i forhold til at blive tilstrækkeligt selvhjulpnen og tage vare på personlige og praktiske forhold, eksempelvis i forhold til uddannelse, arbejde, økonomi, kost, rengøring, personlig hygiejne m.v.?
- Er der udsigt til, at denne udvikling vil kunne fortsætte? - Er der udsigt til, at den unge skal i boform?

Af "Anbringelsesgrundlaget for Aabenraa Kommune" fremgår, at anbringelsesstederne skal arbejde målrettet med at forberede den unge til en selvstændig tilværelse og at der skal arbejdes ud fra konkrete mål.

Der kan opstå tvivl om, hvorvidt støtten skal ydes i form af efterværn eller et botilbud for voksne. I denne forbindelse har Ankestyrelsen i [66-13](#) fastslået, at efterværn ydes i en afgrænset periode for at hjælpe den unge, der har været anbragt uden for hjemmet, til en bedre overgang til voksenlivet. Et ophold i botilbud for voksne vedrører ikke en afgrænset periode. De to typer hjælp ydes til to forskellige persongrupper og en ung, der bevilges efterværn, vil almindeligvis ikke have behov for efterfølgende at tage ophold i et botilbud for voksne. Opholdskommunen må ved overvejelse om bevilling af efterværn være opmærksom på, om den unges behov er så omfattende, at betingelserne for efterværn ikke er opfyldt. I den situation må hjælpen ydes enten som opretholdelse af anbringelsen, jf. [§ 76 a](#), eller efter voksenreglerne allerede ved det 18. år.

Se også vejl. nr. 9007 af 7/1-14, [pkt. 491-492](#)

Om muligheden for unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne kan opretholde anbringelsen i en plejefamilie, se [Opretholdelse af anbringelse](#)

2. Typer af efterværn

Hvis betingelserne i [§ 76, stk. 1](#) er opfyldt, kan kommunen opretholde

- Fast kontaktperson i henhold til [§ 76, stk. 2](#), jf. SEL [§ 52, stk. 3, nr. 6](#)
- Døgnophold i et anbringelsessted, i henhold til § 76, stk. 3, nr. 1, kan opretholdes eller genetableres, jf. SEL §§ 142 og 67
- Udslusningsordning i henhold til § 76, stk. 3, nr. 4, i det hidtidige anbringelsessted, jf. SEL § 55

Hvis betingelserne i [§ 76, stk. 1](#) er opfyldt, kan kommunen opretholde en bevilget fast kontaktperson, der er tildelt før det fyldte 18. år, jf. servicelovens [§ 52, stk. 3, nr. 6](#), efter den unges 18. år efter [§ 76, stk. 2](#).

Særligt om unge, der var i anbringelsessteder

Kommunen kan for unge, der er eller var anbragt uden for hjemmet i et anbringelsessted umiddelbart inden den unge blev 18 år – hvis [§ 76, stk. 1](#) er opfyldt – beslutte:

- At et døgnophold, jf. [§ 55](#), på et anbringelsessted, jf. [§ 66](#), opretholdes
- At tildele andre former for støtte, der kan bidrage til en god tilværelse for den unge

Om disse former for efterværn, se [pkt. 493](#) i vejl. nr. 9007 af 7/1-14 om særlig støtte til børn og unge og deres familier.

3. Genetablering af efterværn

Efterværn efter [§ 76, stk. 2 og 3](#), kan genetableres i følgende situationer:

- Hvis den unge fortryder tidligere at have afvist efterværn, og behovet fortsat er til stede
- Hvis den unges situation ændrer sig, så der senere opstår behov for efterværn
- Hvis efterværnet er ophørt, men behovet for støtte opstår igen

Se om disse situationer [pkt. 494](#) i vejl. nr. 9007 af 7/1-14 om særlig støtte til børn og unge og deres familier.

4. Situationer, hvor den unge har ret til en kontaktperson

I følgende situationer har den unge ret til en kontaktperson og kommunen kan ikke foretage en aktuel vurdering efter [§ 76, stk. 1](#), og nå til, at en kontaktperson er unødvendig.

Kommunen skal tilbyde en kontaktperson til:

- A. Unge, der umiddelbart inden det fyldte 18. år var anbragt uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren eller den unge, der er fyldt 15 år. Den unge har ret til kontaktpersonen frem til det fyldte 23. år.

-

B. Unge, der umiddelbart inden det fyldte 18. år, er eller var anbragt uden for hjemmet, jf. [§ 52, stk. 3, nr. 7](#), på eget værelse, kollegium eller kollegielignende opholdssteder. Kontaktperson skal tilbydes frem til det fyldte 19. år.

For både persongruppen i A og B gælder, at unge, der får efterværn i form af døgnophold efter [§ 76, stk. 3, nr. 1](#), ikke skal tilbydes en kontaktperson, hvis anbringelsen fortsættes umiddelbart efter det fyldte 18. år, da personalet på anbringelsesstedet forventes at kunne varetage samme funktion som en kontaktperson, jf. vejl. nr. 9007 af 7/1-14, [pkt. 495-496](#).

5. Ophør af efterværn

Tilbud efter [§ 76, stk. 2-6](#), skal ophøre, når:

- De ikke længere opfylder deres formål
- Den unge fylder 23 år

6. Fleksibelt efterværn

Unge, som har været anbragt af kommunen uden for hjemmet på det tidspunkt, da de fyldte 18 år, har som udgangspunkt ret til at vende tilbage til det tidligere anbringelsessted kortvarigt. Kommunen må derfor træffe aftale med anbringelsesstedet herom. Det kan f.eks. dreje sig om ferier og højtider. Kommunen har ikke adgang til at lade muligheden for kortvarig tilbagevenden afhænge af en vurdering af behovet. Der er ikke noget krav om, at den unge skal kunne overnatte.

Tilbagevenden kan være umulig, hvis anbringelsesstedet ikke længere eksisterer, eller det kan være uhensigtsmæssigt, fx hvis en plejefamilie har fået et nyt og meget skrøbeligt barn, eller det tidligere anbringelsessted var en sikret afdeling eller et skibsprojekt.

Se om fleksibelt efterværn i [pkt. 497](#) i vejl. nr. 9007 af 7/1-14.

7. Skift af opholdskommune ved det 18. år

Den unge, der er blevet 18 år, har selvstændig opholdskommune, hvor den unge bor.

Sagen oversendes

- Består efterværnstilbud i form af fortsat anbringelse i plejefamilie/institution skal ny kommune inviteres med til det sidste opfølgingsmøde, hvor også plejefamilien og den unge skal være til stede. Når sagen oversendes medsendes et refusionstilsagn. Refusionstilsagnet underskrives af rådgiveren og afdelingslederen. Kopi til administrativ medarbejder, der fremover bliver tovholder på sagen i forhold til mellemkommunal refusion. Når sagen er oversendt, stoppes/afsluttes sagen hos rådgiveren
- Består efterværnet af en kontaktpersonordning i forbindelse med en tidligere anbringelse, skal der sammen med sagsakter medsendes refusionstilsagn på denne foranstaltning. Underskrives af socialrådgiveren og afdelingslederen, med kopi til administrativ medarbejder. Når sagen er oversendt stopper sagen hos rådgiveren og administrativ medarbejder er herefter tovholder på sagen i forhold til mellemkommunal refusion

- Vurderes der, at den iværksatte fremtidige foranstaltning ikke skal bevilges som et efterværnstilbud, men som en foranstaltning i Voksenafdelingen, er det Visitation og understøttelse der varetager evt. refusionstilsagn til fremtidig handle- og bopælskommune

Bemærk, at Ankestyrelsen i [87-13](#) har fastslået, at der både er refusion af udgifter til selve efterværnet og af udgifter efter de love, der er nævnt i retssikkerhedslovens [§ 9 c, stk. 1](#), når udgifterne vedrører perioden for efterværnsopholdet.

Refusionskrav efter serviceloven, som vedrører hjælp ydet efter 1. september 2012 skal rejses senest 12 måneder efter, at hjælpen er ydet, jf. retssikkerhedslovens [§ 9 c, stk. 11, sidste pkt.](#)

Sagen beholdes, uagtet den unge har anden opholdskommune.

Vurderes det mest hensigtsmæssigt i forhold til kontinuitet af foranstaltningen og den unges ønske om at hidtidig opholdskommune fortsat varetager sagen, udarbejdes der delegationsaftale som fremsendes til den unges nye opholdskommune.

Det fremgår af [§ 68, stk. 12](#), at kommunen skal træffe afgørelse om den unges behov for efterværn (eller evt. opretholdelse af anbringelsen i en plejefamilie) 6 måneder før den unge fylder 18. Dette gælder uanset om den unge skifter opholdskommune i forbindelse med sin fødselsdag eller ikke. Afgørelsen træffes på grundlag af en revision af handleplanen og i samarbejde med den unge.

Hvis den unge er anbragt i en anden kommune og skifter opholdskommune ved det 18. år, skal den hidtidige kommune oversende den unges reviderede handleplan til den nye opholdskommune, jf. [§ 68, stk. 13](#). Det samme gælder, hvis den unge har fast kontaktperson ved det 18. år og skifter opholdskommune. Oversendelse af handleplanen skal ske med samtykke fra den unge og forældremyndighedsindehaveren.

Den unges nye opholdskommune skal inden 30 dage fra modtagelsen af handleplanen træffe afgørelse om efterværn, jf. [§ 68, stk. 14](#). Den nye opholdskommune træffer afgørelse om, hvilke foranstaltninger der i givet fald skal iværksættes og i den forbindelse udarbejdes en ny handleplan, jf. [§ 140](#) i samarbejde med den unge. Det fremgår af lovbemærkningerne, at det er væsentligt, at de to kommuner samarbejder om revisionen af handleplanen for at sikre kontinuiteten.

8. Unges økonomiske forhold under efterværn

De unge, der efter det fyldte 18. år fortsat har ophold i et anbringelsessted efter:

- [§ 76, stk. 3, nr. 1](#) (opretholdelse af anbringelse etableret før det 18 år) og
- [§ 76, stk. 3, nr. 3](#) (udslusningsordning)

vil, hvis de i øvrigt opfylder betingelserne herfor, være berettiget til kontanthjælp efter aktivloven. De vil derfor med hjemmel i [§ 160](#) skulle betale for kost og logi efter de samme regler, som ville gælde, hvis de havde midlertidigt ophold i en boform efter servicelovens [§§ 107, stk. 1](#). Når unge er anbragt uden for hjemmet af kommunen, er de omfattet af SU-reglerne. Der iværksættes egenbetaling.

Se i øvrigt [bek. nr. 712 af 19/6-13](#) om betaling for ophold i anbringelsessteder for børn og unge under 18 år samt for døgnophold og udslningsophold for unge i alderen 18 til og med 22 år og Socialministeriets [bek. nr. 1387 af 12/12-06](#) om betaling for botilbud m.v. efter Servicelovens [kapitel 20](#) samt om flytteret i forbindelse med botilbud efter [§ 108](#)

9. Klageregler

Når der træffes afgørelse om efterværn jf. [§ 76](#) i medfør af [§ 68, stk. 12 og 14](#) (for tiden efter den unges 18 års dag) og den unge endnu ikke er fyldt 18, er hun eller han berettiget til at klage til Ankestyrelsen, jf. [§ 167, stk. 4](#) efter retssikkerhedslovens regler.

Bemærk, at Ankestyrelsen i [21-13](#) har truffet afgørelse om, at en ung i efterværn som udgangspunkt har ret til at forblive på sit anbringelsessted under behandlingen af den unges klage over ændring af anbringelsesstedet. Lovens undtagelsesbestemmelser om opsættende virkning må fortolkes udvidende, således at klage over afgørelser om ændring af anbringelsessted under efterværn også har opsættende virkning. Ankestyrelsen lægger vægt på kontinuitetsbetragtningerne i forarbejderne om opsættende virkning i Anbringelsesreformen og i forarbejderne om efterværn i Barnets Reform. Om opsættende virkning fremgår det af lovbemærkningerne til Anbringelsesreformen, at der både ved skift af anbringelsessted og ved afslag på døgnophold i et anbringelsessted som efterværn lægges vægt på at sikre kontinuiteten for barnet/den unge. Hvis særlige forhold gør det påkrævet, kan kommunen afgøre, at ændringen af anbringelsessted skal ske med det samme.

10. Opretholdelse af anbringelse, jf. § 76a

10.1 Målgruppen for opretholdelse af anbringelse

Bestemmelsen, [§ 76 a](#), der er indført med [L 15 13/14](#) giver unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne mulighed for at forblive i en plejefamilie, hvis den unge umiddelbart inden det fyldte 18. år var anbragt i en plejefamilie, jf. [§ 66, stk. 1, nr. 1-3](#). Det skal vurderes, at den unge vil have gavn af at blive i plejefamiliens trygge og omsorgsfulde rammer et par år endnu og blive støttet i overgangen til voksertilværelsen.

Opretholdelse af døgnophold, jf. [§ 76 a](#) adskiller sig fra efterværn, jf. [§ 76](#). Unge, der kan få opretholdt døgnophold, jf. [§ 76 a](#), er unge, som forventes at være afhængige af massiv støtte i deres voksertilværelse, herunder også i forbindelse med deres boligsituation. Disse unge har ikke været omfattet af efterværn, jf. [§ 76](#), fordi det er en betingelse for at kunne iværksætte efterværn, at der er et udviklings sigte hen mod en selvstændig voksertilværelse i [§ 76](#).

Det fremgår af bemærkningerne til [L 15 13/14](#), at der f.eks. kan være tale om unge med svære multiple funktionsnedsættelser, svære psykiske lidelser m.v. af et sådan omfang, at de uanset mulighederne for støtte efter den sociale eller anden lovgivning, herunder beskæftigelse i et fleksjob, ikke vil være i stand til at blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde eller gennemføre en kompetencegivende uddannelse.

Ankestyrelsen har i [10-15](#) fastslået, at en ung mellem 18 og 22 år er omfattet af personkredsen for opretholdt anbringelse, når vedkommende har et omfattende støttebehov på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, og når der som følge heraf ikke er udsigt til en selvstændig voksertilværelse. Det er ikke til hinder herfor, at kommunen ved seneste opfølgning på handleplanen har vurderet, at den unge har gennemgået en vis udvikling og i begrænset omfang har kunnet forbedre sine færdigheder.

10.2 Betingelserne for opretholdelse af en anbringelse, jf. § 76 a

- Den unge skal have en betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Der skal være en forventning om, at den unge vil være uafhængig af massiv støtte i sin voksentilværelse, herunder også i forbindelse med boligsituationen
- Den unge skal være anbragt i en plejefamilie, jf. [§ 66, stk. 1, nr. 1-3](#) umiddelbart inden det fyldte 18 år
- Det skal være af væsentlig betydning af hensyn til den unges behov for støtte
- Den unge eller dennes værge skal samtykke i støtten

Det er ikke en betingelse, at døgnopholdet fortsætter i den unges hidtidige plejefamilie. Hvis den hidtidige plejefamilie ikke vurderes egnet som plejefamilie for den pågældende unge i den nye periode, kan kommunen tilbyde den unge anbringelse i en plejefamilie, som den unge har en tæt relation til og føler sig tryk ved. Det fremgår af lovbemærkningerne, at der f.eks. kan være tale om familiemedlemmer, nære bekendte m.v., hvor den unge har mulighed for at drage nytte af den relation, der allerede er etableret og derigennem skabe stabilitet i en overgangsfase til voksentilværelsen.

Det skal så vidt muligt efterstræbes at få den unge til selv at træffe afgørelse om sin boligsituation. Såfremt den unge ikke selv er i stand til at give udtryk for sit ønske, skal den unges værge spørges. Sker dette, er det værgens ansvar at træffe en beslutning ud fra en vurdering af, hvad der er i den unges interesse.

Opretholdelsen af anbringelsen i plejefamilien skal ophøre, når den ikke længere opfylder sit formål under hensyn til den unges behov for støtte, dog senest når den unge fylder 23 år, jf. [§ 76 a, stk. 3](#). Der er tale om en midlertidig støtteordning i overgangen til den unges voksentilværelse.

Se også vejl. nr. 9007 af 7/1-14, [pkt. 491-492](#).

10.3 Betaling

Den unge betaler for anbringelsen, jf. [§ 160](#). Det fremgår af [L 15 13/14](#), at den unge med opretholdt døgnophold, jf. [§ 76 a](#), på lige fod med unge i døgnophold, jf. [§ 76](#), skal betale for døgnopholdet efter reglerne i [§ 13](#) i bek. nr. 712 af 19/6-13. Det er således reglerne, svarende til reglerne om betaling for midlertidige ophold i boformer, efter [§§ 107, 109](#) og [110](#), der finder anvendelse (se bek. nr. 1387 af 12/12-12, [§§ 1-3](#)).

10.4 Opholdskommune

Efter retssikkerhedslovens [§ 9 a, stk. 7](#) forbliver den oprindelige opholdskommune den unges handlekommune efter serviceloven, når en ung får opretholdt anbringelse i plejefamilie, jf. [§ 76 a](#).

Hvis den unge i umiddelbar forlængelse af opholdet efter [§ 76 a](#) får ophold i en boform for voksne jf. retssikkerhedslovens [§ 9, stk. 7](#), forbliver den oprindelige opholdskommune også handlekommune for den unge, jf. [§ 9 a, stk. 8](#) i retssikkerhedsloven.

10.5 Unge anbragt før 1. juli 2002, hvor handle- og betalingskommune ikke er den samme

I [§ 5](#) er der en særlig overgangsregel. Børn/unge anbragt før 1/7-03, som har én handlekommune og én betalingskommune (fordi forældrene var fraflyttet anbringende kommune efter anbringelsen) er omfattet af en overgangsregel i [§ 4](#) i L 169 09/10 (om sammenhæng mellem betaling og indsats på det specialiserede socialområde). Overgangsreglen betyder, at denne særlige gruppe unge får betalingskommunen som handlekommune efter serviceloven, hvis den unge i umiddelbar forlængelse af anbringelsen visiteres til en voksenboform omfattet af [§ 9, stk. 7](#), i retssikkerhedsloven.

Hvis den kommune, der får handleforpligtelsen efter serviceloven, ikke er den unges opholdskommune umiddelbart forud herfor, kan kommunen beslutte, at den ikke skal overtage handleforpligtelsen efter serviceloven over for den pågældende, men i stedet fortsætte med at betale mellemkommunal refusion. Træffes en sådan beslutning, bliver den kommune, der bliver den unges opholdskommune, når den unge fylder 18 år, også handlekommune efter Serviceloven, og den refusionspligtige kommune skal betale refusion til denne kommune for udgifter til ydelser til den unge efter serviceloven. Disse regler gælder også for unge i opretholdt døgnophold, jf. [§ 76 a](#). Se L 15 13/14 [Til § 5](#).

Det betyder, at unge, der i umiddelbar forlængelse af anbringelsen får opretholdt ophold i plejefamilie efter [§ 76 a](#) i serviceloven, får den hidtidige betalingskommune som handlekommune. Denne kommune bevarer også pligten til at yde hjælp efter serviceloven, hvis den unge i fortsættelse af opholdet i plejefamilie efter [§ 76 a](#) får ophold i en boform omfattet af [§ 9, stk. 7](#), i retssikkerhedsloven.

Betalingskommunen kan beslutte, at den ikke skal overtage handleforpligtelsen efter Serviceloven over for den unge, men i stedet fortsætte med at betale mellemkommunal refusion. Træffes en sådan beslutning, er det den kommune, der bliver den unges opholdskommune, når den unge fylder 18 år, der også bliver den unges handlekommune efter serviceloven. Den refusionspligtige kommune skal betale refusion til denne kommune for udgifter til ydelser til den unge efter serviceloven.

Bemærk, at en sådan beslutning om ikke at overtage handlepligten skal træffes, inden den unge fylder 18 år.

10.6 Klageregler

Når kommunen i medfør af [§ 68, stk. 12](#) træffer afgørelse om opretholdt anbringelse efter [§ 76 a](#), kan den unge under 18 år klage over afgørelsen til Ankestyrelsen, jf. [§ 167, stk. 4](#). Efter det 18. år gælder klagereglen i [§ 166](#).

Klager behandles efter reglerne i retssikkerhedslovens [kap. 10](#).

Bemærk, at klage over ikke at opretholde et døgnophold har opsættende virkning, jf. [§ 72, stk. 3](#) i retssikkerhedsloven.

